

182. Για ^{19'} ~~πύ~~ φωτ
Στὰ ὀπίσθια τοῦ χανιοῦ μας στὴ Σηλυβριά, κοντὰ στὸ διοικητήριο,
εἶναι ἡ ριζιμιὰ πέτρα, χωμένη μέσα στὴ γῆ βαθειά, ἔχ' ἓνα βαθούλωμα
μεγαλείτερο ἀπὸ ἀβγό, ὅποιος φοβούνανε πήγαινε πολὺ πρωὶ νησι-
κάτα, ἔβαζε στὸ βαθούλωμα νερὸ ἀπὸ τὴ βρύση τοῦ Χ" Ἰσμαήλ ποὺ
εἶναι ἀντίκου, τόπινε καὶ γίνονταν καλά.

Σηλυβριά

Εὐχαριστῶ
ἔτσι ποῦ
ἔτσι ποῦ:
"Ποῦ πύφινε
ὁ θύρα
ἔτσι ποῦ τ.θ!
1938

80. Διὰ πρήματα ὅπου ἐβγαίνει εἰς τὸν λαιμὸν
καὶ πιάσιμο τοῦ λαιμοῦ.

2) * Νὰ πάρης μυγισόφυλλα ¹⁾ νὰ τὰ κουπανίσης εἰς τὸ γουδί νὰ γίνον-
ται ὡσάν ἀλοιφή νὰ τὰ ἀλείψης ἐπάνω εἰς τὸ πανί καὶ νὰ βάζης καὶ ἀπὸ
πάνου ψιλὴ ζάχαρη καὶ νὰ τὸ βάζης ἐπάνω εἰς τὴν πρήξη, τὴν ἡμερὰ τεσ-
σερὲς καὶ πέντε φορὲς νὰ τὰ ἀλλάζης, θεραπεύεται.

¹⁾ Ἐλπινίης Σταμούλη Σαρανῆ

—4) Φύλλα ἰου, μυγίτσες τὰ ἰα.

88. Διὰ μαλλιά καὶ ποнокέφαλο.

Ἦως γιάτρευαν στὴ Θράκη

* Νὰ πάρης 20 παραδῶ σουσάμι, 20 παραδῶ δαφνοζούκουτσα, 20
παραδῶ κοκκοβέλια ¹⁾, 20 παραδῶ ραστίττασι, 20 παραδῶ κινά. Νὰ ἀ-
λείψης τὸ σαχάνι ὀλίγο λάδι καὶ ἀπὸ ἓνα νὰ τὰ καθουρνίσης καὶ νὰ τὰ
κουπανίσης ψιλὰ καὶ νὰ τὰ βάλῃς με ξίδι καὶ τὸν κινὰ νὰ βράσουν καὶ
νὰ γίνουν ὡσάν λαπαῦ. Καὶ ἀφοῦ πᾶς εἰς τὸν λουτρό καὶ λουθεῖς νὰ τὰ
ἀλειφθῆς καὶ ἔπειτα νὰ περιχυθῆς, νὰ μὴν λουσθῆς πλέον.

«θρ. κ. κ. κ.»
Αθ. κ. κ.
τ. θ. 1938

89. Διὰ μάτια ὀποῦ πονοῦν.

α'

* Νὰ πάρης 10 παραδῶν κινά, καὶ πικράγκουρα νὰ τὰ κουπα-
νίσης νὰ τὰ σουρώσης καὶ νὰ τὰ κύνῃς ὡσάν λαπαῦ καὶ νὰ τὰ βάλῃς εἰς
τὴν κορφὴ σου, ἀλλὰ πρέπει νὰ ξουρίσης ὀλίγον μέρος καὶ ἔτσι νὰ τὰ
βάλῃς.

β'

* Νὰ πάρης 10 παραδῶν καὶ φιστίσι, 10 παραδῶ πιπερόριζα, 10
παραδῶ μοσχοκάρφια, 10 παραδῶ καυκάλα, 10 παραδῶ κεφέ κίμνο, 10
παραδῶ κινά, 1 μασχοκάρυδο. Νὰ τὰ κουπανίσης καὶ νὰ τὰ βράσης με
παλὴ κρᾶσι καὶ ἀφοῦ πᾶς στὸ λουτρό καὶ λουθεῖς τὰ βάζεις στὴ κορφὴ
καὶ κάθῃσαι ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἔπειτα μόνον περιεχέσαι χωρὶς νὰ λουθῆς.
Ἄν θέλεις τὸ κάνεις τρεῖς φορὲς.

γ'

* Νὰ ξουραφίσης τὴν κορφὴ σου ἕως ἓνα μετσηντιέ ²⁾, καὶ νὰ πάρης
δύο κρόκους τοῦ ἀβγού καὶ δύο κουταλιᾶς τοῦ γλυκοῦ καλογεμάτες ἄλλας
ψιλὸ, νὰ τὰ χτυπήσης καλὰ νὰ γίνῃ ὡσάν ἀλοιφή καὶ νὰ τὰ βάλῃς ἐπάνω
εἰς τὸ ξουρισμένο μέρος καὶ ἀπὸ πάνου ἓνα πανί καὶ νὰ σταθῇ ὡς ποῦ
νὰ ξεκολλῆσῃ μόνο του καὶ πάλιν νὰ τὸ ξανακάνῃς τρεῖς φορὲς καὶ νὰ
τὸ βάλῃς, θεραπεύεται.

1) Καὶ κοκκοβέλια, καρποὶ στρογγυλοὶ ποῦ κάμνουν τὰ κυπαρίσσια καὶ ἄλλα
δέντρα τοῦ βουνοῦ.

2) Ἀσημένιο τούρκικο νόμισμα, μεγαλείτερο ἀπὸ τὸ πεντάδραχμο, ἢ ἀξία
του ἦτανε 20 γρόσια.

193. Διὰ ψεῖρες ἰατρικόν.

* Νὰ πάρης 10 παραδῶ ψειροβότανο, 10 παραδῶ μελισσοβότανο, 10
παραδῶ μεμζέκ, νὰ τὰ κουπανίσης ὅλα μαζί, νὰ τὰ βράσης με ξίδι καὶ
ἀφοῦ λουθεῖ νὰ τὸ ἀλείψης εἰς ὅλο τὸ κεφάλι, δὲν κάνει πλέον.

194. Διὰ ψώρα ἀλοιφή.

α'

* Νὰ πάρης 1 ἀβγὸ καὶ νὰ τὸ τρυπήσης λίγο ἀπὸ πάνω καὶ νὰ χύσης
τὸ φαγὶ του καὶ νὰ βάλῃς 10 παραδῶ γκιότζτασι καὶ κιονκιοῦρι ¹⁾ νὰ γίνῃ
μυσὸ τ' ἀβγὸ, νὰ τὸ σφραγίσῃς ἀπὸ πάνου καὶ νὰ τὸ βάλῃς εἰς χόβολη νὰ
ψηθῇ ἕως ὅτου ἀρχίσει νὰ μαυρίζῃ τὸ ἀβγὸ. Νὰ τὸ βγάλῃς, νὰ τὸ κουπα-
νίσης καλὰ, νὰ βάλῃς καὶ λάδι νὰ γίνῃ ἀλοιφή, νὰ ἀλειφῆται τὸ βράδυ καὶ
τὸ πρωὶ νὰ λούζεται.

Τρεῖς φορὲς νὰ ἀλειφθῇ θεραπεύεται.

1) Λ. Τ. Θύλαγι.

111. Μάγια για τὸ κορίτσι καὶ τὸ παλληκαρι, τὸν γαμπρο καὶ τὴ νύφη.

α'

Τὴν ἀνεψιά της στὴ Τζετὸ ἔκαμαν μάγια. Στὸ σπίτι τῆς ἀνεψιάς της πῆγε μιὰ γυναῖκα καὶ γύρεψε δανεικὸ ἀλεύρι. Μόλις ἔφυγε, ἔσφιξε ἡ καρδιά της κ' ἔγινε σὰν κουβάρι κ' ἔπαθε μεγάλο κακό, μιὰ τὴν ἔπιανε καὶ μιὰ τὴν ἄφινε, ἔλυωνε σὰν τὸ κερί.

Τὴν πῆγαν στὴ Σηλυβρία, ὁ χότζας ἔλυσε τὰ μάγια κ' ἔγινε καλά.

89. Πίσις πονεῖ πινού
Βράζεις ζαμπούκο, βάζεις και λίγη γαλαζόπετρα, ὠφελεῖ.

Ἐπιπέτης Σιαμούλη Σαραντῆ
Πῶς γιάτρευαν σὴ Θράκη

θ'

Μαζεύνε τὸ δάκρυ πὸν στάζει ἀπὸ τὸ κλαδεμένο κλήμα, μ' αὐτὸ
πλύνε τὸ πονεμένο μάτι και θεραπεύεται.

Σηλυβριά

93. Σὲ κριθαριὸν^δ και σκουπιδοῦ^ε.

Τὸ κριθαριὸν τὸ σταυρώνει ὁ παπᾶς στὴν ἐκκλησία μετὴν ἁγία
λόγην καὶ ὅταν ἁμπιάσει^ι) τὸ σπᾶνον μετὴν μύτη τοῦ κριθαριοῦ και
περνάει.

Σηλυβριά

104. Στὸ ξεπάγιασμα.

α'

Βράζεις κάστανα μετὸ νερό, τὰ βράζεις και σὲ κείνο τὸ ζουμί βου-
τᾶς τὰ ξεπαγιασμένα χέρια ἢ πόδια και γιάτρευονται.

Σηλυβριά

143. Διὰ πάτο ὄπου ἔβγαίνει.

* Νὰ πάρης μᾶζι, νὰ τὸ κουπανίσης και νὰ βουτήσης τὸ πανὶ και νὰ
τὸν σκουντίσης μέσα δὲν ἔβγαίνει.

144. Διὰ πέτρα ὄπου ἔχουν.

α

* Νὰ πάρης φλοῦδες μιὰ φούχτα ἀπὸ ντισπουτάκι^{β)} και μιὰ φούχτα
χόρτα ὄπου βγαίνουν στὴν Τούλια^{γ)}, νὰ τὰ βάλῃς εἰς ἕνα τέντζερε χω-
ματένιο και 1 ὄκα νερό, νὰ τὰ χόρῃς ἀπὸ πάνου, νὰ βράσουν νὰ μείνῃ
100 δράμια, νὰ τὸ σουρώσης και νὰ πίνῃ ἕνα φλυτζάνι τοῦ καφέ, πρωί,
μεσημέρι και βράδυ και νὰ κουπανίσης χρομμύδια μετὰ σκουπίδια μαζὺ
και νὰ τὰ βάλῃς μετὰ ἀλειμματοκέρι νὰ βράσουν και νὰ τὰ βάλῃς εἰς τὸ
προκοιλί, πανεὶ ὁ πόνο.

β) Μελιά.— γ) Ὁ Ἄλμυρός ποταμὸς ἔξω ἀπὸ τὴν Σηλυβριά πρὸς δυσμᾶς.

Φλοῦδες ἀπὸ μελιά τις βράζνε και πίνε τὸ ζουμί.

γ'

Πέρνει^δ οἷμα ἀγριομολόχας, τὴν βράζεις μετὸ νερό και πίνεις τὸ ζουμί,
πολὺ ὠφελεῖ.

Σηλυβριά

162. Πῶς προλαβαίνει τὸ σπυρί.

Σὲ πονεῖ τὸ δάχτυλό σ' και σουγλίζ^ε, θὰ βγάλεις κανένα σπυρί. Προ-
λαβαίνεται σὰν τὸ βάλῃς μέσα σὲ ζεματιστὸ καφέ.

Σηλυβριά

164. Διὰ φαγούρα ὄπου ἔχει εἰς τὸ στόμα και φλογίζει.

* Νὰ πάρης 1 δράμι κερμήζι νὰ τὸ κουπανίσης και ὡς 2 φούχτες
σιντέφι νὰ τὸ κουπανίσης και 2 δράμια θηρυακὴ και 2 φούχτες πελίνο
νὰ τὸν κουπανίσης και νὰ τὰ ἀνακατεύσης μετὰ καλὸ ρακί ὡς 150 δράμια
και νὰ ἀλείφῃς τὴν ὥρα πὸν θὰ κοιμηθεῖς. — 3) Κέρμης, ἔντομο
μικρὸ, οἱ ἀχτάριδες τὰ πουλοῦσαν ξερό, ἔβαφαν μ' αὐτὰ τὰ πανιά κόκκινα πρὸς
τὸ βυσιὶ και τὰ ἀβγά τοῦ Πάσχα.

167. Διὰ βραθακάκι^ι) και ὅτι πληγὴ εἶναι εἰς τὸ στόμα.

* Νὰ πάρης 1 βραθακάκι^{β)} νὰ τὸ ψήσης νὰ γίνῃ στάκτη, νὰ πάρης και
10 παραδίον στύψη νὰ τὴν ψήσης. Ὅταν θὰ ψήνεται νὰ βάλῃς και 3
μοσχοκάρφια και ὡς 1 φουντοῦκι λουλάκι, νὰ τὰ κουπανίσης ὄλα μαζὺ
και νὰ τρέβῃς τὴν πληγὴ, θεραπεύεται.

α'

* 20 παραδῶν κερὶ κίτρινο ⁴⁾ καὶ λάδι, 20 παραδῶν τρεμεντίνα, νὰ τὰ βράσῃ; εἰς ἓνα κόκκινο πιάτο ὅλα μαζὺ ἕως ὅτου πῆξουν, ὠφελεῖ εἰς κάθε πληγῆ. 4) Μελισσο-κέρι.

β'

* Νὰ ψήσῃς 1 ἄβγό, νὰ πάρῃς τὸν κρόκο νὰ τὸν δουλέψῃς μὲ τὸ σάλιο πολὺ ὥρα νὰ γίνῃ ὡσὰν ἄλοιφή, ἔπειτα βάζεις 20 παραδιοῦ σουροῦλι καὶ 20 παραδιοῦ μουρτεσένη, τὸ κουπανίζεις καὶ βάζεις ἀπὸ λίγο λίγο λάδι καὶ τὸ δουλεύεις καλὰ ἕως ὅτου νὰ γίνῃ ὡσὰν ἄλοιφή καὶ πλύνεις τὴς πληγὰς μὲ νερὸ βρασμένο μὲ τὸ πότερο καὶ τὸ ἀλείφεις τρεῖς φορὰς τὴν ἡμέρα καὶ θεραπεύεται.

γ'

* Νὰ βράσῃς σαλκάμια ¹⁾, νὰ τὰ βάζῃς ἐπάνω καὶ νὰ τὰ ἀλλάζῃς κάθε μισῆ ὥρα.

δ'

* 2 δράμια μαστίχι θηλυκὸ, 1 δράμι σουροῦλι, 1 δράμι μουρτεσένη, 1 δράμι διάργυρο ²⁾, 1 δράμι σιντέφι καὶ ὀλίγο καλὲμ-σεκέρι ³⁾ μὲ ὀλίγη λίγδα γουρινίσια, δουλεύεις τὸ διάργυρο νὰ γίνῃ ὡσὰν ἄλοιφή.

ε'

Γιὰ πληγῆ ὠφελεῖ καὶ οἱ λαπατόριζες, νὰ τὴς βράσῃς νὰ γίνῃ λαπᾶς καὶ νὰ τὸ ἀλλάζῃς συχνά, νὰ πίνῃς καὶ λίγο ζουμί.

στ'

Τὸ φύλλο τοῦ πεντάνευρου *γιατρούει* τὴν πληγῆ.

Στὴν πληγῆ βάλε φύλλα ἀίκουλα ⁴⁾ καὶ *γιατρούεται*.

ζ'

Ὅταν ἔχεις μικρὴ πληγῆ βάζεις σ' ἓνα πανάκι λίγο σπαθόχορτο καὶ τὸ βάζεις ἐπάνω καὶ *γιανίσκει*.

θ'

Τοῦ ἄβγοῦ τὸ κροκάδι ὠφελεῖ γιὰ πληγῆ.

ι'

Ὅτι καὶ πληγῆ νὰ εἶναι *γιανίσκει* μὲ τοῦ φρέσκου ἄβγοῦ τὸν κρόκο.

1) Α. Τ. Εἶδος γλυκοῦ παντζαριοῦ, οἱ Τοῦρκοι τὰ ἔλεγαν καὶ τατλί τρομπ.
—2) Ὑδράργυρος.— 3) Α. Τ. Ζαχαροκάλαμο.— 4) Χόρτο μὲ μικρὰ μαλλιαρὰ φύλλα καὶ μὲ πολλὰ κίτρινα λουλουδάκια, φυτρώνει μέσα στὰ χωράφια.—

148. Διὰ πληγῆ ὅπου δὲν σφαλνᾶ.

α'

* Νὰ πάρῃς τσιρίσι ⁵⁾ καὶ νὰ τὸ λυώσῃς πυχτό, νὰ τὸ βάλῃς εἰς τὸ πανί καὶ ἀπὸ πάνω νὰ τὸ ἀλείψῃς λάδι, νὰ τὸ βάλῃς εἰς τὴν πληγῆ, κλεῖ.

—5) Ρίζα, τὴν κάνουν σκόνη καὶ κολνοῦν, τὴν μεταχειρίζονται ἰδίως οἱ παπουτσάδες.

149. Γιὰ τὸν πόνο.

Τὸ μαλλὶ τὸ ἄπλυτο εἶνε ἀφραχτο γιαιρικό γιὰ τὸν πόνο.

Σηλυβριά

156. Διὰ ρευματικά ¹⁾. (εὐκασιφντ)

α'

* Νὰ πάρῃς τῆς γῆς σκούληκες, νὰ τὴς κουπανίσῃς, νὰ βάλῃς λάδι, χαβᾶ-τζιβᾶ καὶ σιντέφι, νὰ σιγοβράσουν καὶ νὰ τὸ ἀλείψῃς ἢ εἰς τὸν ἥλιο ἢ ἀντίκρου εἰς μαγκάλι.

β'

* Νὰ πάρῃς 300 δράμια πιχαράκουρα καὶ μισὴ δὲκὰ λάδι νὰ τὰ βάλῃς σὲ σιγὴ φωτιᾶ νὰ σιγοβράσουν, ἕως ὅτου σωθεῖ τὸ ζουμί τὸ ὁποῖον ἀπολύουν καὶ νὰ μένῃ 150 δράμια τὸ λάδι καὶ τὰ σουρώνεις ἀπὸ τοιμπάνι καὶ τρεῖς ὅπου πονεῖς τὸ βράδν καὶ βάζεις καὶ ἀπάνω φανέλλα.

α'

Κουπανίζεις ψιλὰ τὸ δαφνοκούκουτσα, τὰ βράζεις μὲ ξίδι κι' ἀφοῦ λούσεις τὰ μαλλιά ἀλείφεις τὶς ρίζες καὶ τ' ἀφίνεις καμιά ὥρα, ὕστερα περεχᾶς τὰ μαλλιά μόνε μὲ νερό, χωρὶς σαποῦνι καὶ ξεβγάξεις τὰ δαφνοκούκουτσα καὶ σφίγγουν τὰ μαλλιά.

Σηλυβριὰ

168. Διὰ στούμπωμα ⁴⁾. (Δούκνικ)

α'

* Νὰ πάρης 80 μαριτσούδια μικρὰ καὶ νὰ τὰ τρίψης καὶ νὰ στραγκίσης μισὸ λεμόνι. Νὰ τ' ἀφίσης ἕως τὸ πρωὶ καὶ νὰ τὰ πίνης νηστικάτα. Ὅσο πίνεις αὐτὸ νὰ πάρης καὶ ἀνάμισον δράμι ραβέντι, νὰ τὰ κουπανίσης καὶ νὰ τὰ βάλῃς εἰς μιὰ ποτίλια νὰ πίνης ἀπὸ αὐτὸ τὸ νερό.

169. Στραγγούλισμα.

Τρίβνε τὸ στραγγουλισμένο μέρος μὲ λάδι, σβοῦνε λίγη χόβολη μὲ ξίδι καὶ τὴ βάνε πάνω καὶ περνάει.

170. Στὸ σύγκαμα.

²⁾ Ἐλυωναν τὸν πηλὸ ³⁾ μὲ τὸ νερό καὶ τῶβαζαν πάνω καὶ περνοῦσε. Εἰς τὸ χῶμα. Τὰ παλιὰ χρόνια στα χωριά τὸν μεταχειρίζονταν στὸ πλύσιμο τῶν ρούχων ἀντὶ σαποῦνι.

Σηλυβριὰ

171. Τσίμπημα μέλισσας

Στὸ τσίμπημα τῆς μέλισσας βάλνε λάσπη καὶ περνάει ὁ πόνος.

180. Διὰ φαγούρα ὅπου ἔχουν ἔμπρός. Σηλυβριὰ

* Νὰ πάρης μουρτεσένι νὰ τὸ κουτανίσης καὶ νὰ βάλῃς καὶ λάδι νὰ γίνῃ ἀλοιφή, νὰ τὸ ἀλείφῃς, κόβει ἡ φαγούρα.

β'

* Νὰ πάρης σάπια φροντούκια καὶ κριθάρι νὰ τὰ καβουρντίσης καὶ ἔπειτα νὰ τὰ κουτανίσης νὰ γίνουν ὡσὸν καφέ, νὰ τὰ βάλῃς νὰ βράσουν μὲ ροδόστομο καὶ νὰ τὸ ἀλείφῃσαι, παύει ἡ φαγούρα.

181 Διὰ φαρμακωμένους.

α'

* Τοῦ ἄβγοῦ τὸ ἀσπράδι καὶ κάντιο νὰ τὰ ἀνακατέψῃς μαζὺ καὶ νὰ τὸ πιῇ καὶ τῆς πάπιας τὸ αἷμα.

β'

Στὸν φαρμακωμένο δίνε νὰ φάγῃ γισοῦρι. Λένε πὼς τὸ φαρφοῦρι ¹⁾ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐξουδετερῶνῃ τὸ φαρμάκι.

1) Πορσελάνη.

184. Φούστουλας ²⁾.

* Νὰ πάρης στύψη νὰ τὴν ψήσῃς, νὰ τὴν κουπανίσης, νὰ τὴν περάσῃς ἀπὸ τουλάνι καὶ νὰ βάζῃς πρωὶ βράδου εἰς τὴν τρύπα, θεραπεύεται.

185. Διὰ φύση ³⁾ ὅπου πρησεῖ.

* Νὰ πάρης κορμιούδια ἄσπρα, μὲ τὰ τσόφλια μαζὺ νὰ τὰ κουπανίσης καὶ νὰ τὰ βάλῃς μέσα στὸ ρακὶ καὶ νὰ τὰ ζεσταίνῃς νὰ τὴν τυλίξῃς τὴν φύση, βάζεις καὶ στὸ ἀποκοῖλι.

Ἀφοῦ βγάλῃς αὐτὰ νὰ πάρης μαγιτανό, νὰ τὸν κουπανίσης νὰ βάλῃς καὶ μεξίρι ⁴⁾, νὰ τὰ ζεστάνῃς καὶ νὰ τὰ βάλῃς ἐπάνω, ξεπρήσεται.

"Εκάμαν γιαιρικά και γητειές στους ἄρρωστους, κύτταναν και τις χάρες. Εἶχε ὁ κόσμος πίστη στό Θεό, πήγαινε στ' ἀγιάσματα και σ' ἐκκλησίαις κ' εὔρισκε τή σωτηρία τ'.

"Επερναν ἀπό τήν ἐκκλησία τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας ἢ ἄλλου ἁγίου και τῶβαζαν κάτ' ἀπό τὸ μαξιλάρι τ' ἄρρωστον, γιά πανωθιὸ ἀπ' τὸ στρωμὰ τ'.

Πήγαιναν στὴν ἐκκλησία ἕνα φακιόλι, πουκάμισο και σόβρακο τ' ἄρρωστον, τ' ἄφιναν στὴν ἁγία Τράπεζα και λειτουργιούτανε, ἀναφταν κερὶ στὴν Παναγία κ' ἔδιναν ἕνα γροσί τὸν παπὰ πὸν θὰ μνημόνευε τὸν ἄρρωστο. Ὁ ἄρρωστος φοροῦσε τὰ λειτουργημένα ρούχα και γίνονταν καλά.

Τὰ νηήδια, πὸν νίβουνταν ὁ παπᾶς ἀφοῦ ἔπιασε τ' ἁγία Μυστήρια, τᾶπερνανε κ' ἔνιβαν τὸν ἄρρωστο. Νίβουνταν κ' ὅποιος εἶχε κεφαλόπονο, γιά ματόπονο και πέργαγε.

Φώναζαν τὸν παπὰ στό σπίτι κ' ἔκαμνε εὐχέλαιο.

"Ἄλλοτε διάβαζε γιά τὴ βασκανία.

Τοὺς ξορκισμοὺς διάβαζε τὸ βράδυ και τότε μέχρι τὸ πρωὶ δὲν ἄνοιγαν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ.

"Εταζε ὁ ἄρρωστος νὰ πάγη ξυπόλυτος στὴ χάρη και πήγαινε.

"Εταζε νὰ γίν' καλά και νὰ πλύν' τὰ καντήλια τῆς ἐκκλησίας και νὰ πάγη λάδι.

"Όταν ἕνας ἦτανε πολὺ καιρὸ ἄρρωστος φώναζαν τὸν παπὰ και τὸν μεταλάβαινε ἀφοῦ πρῶτα ἔκαμνε εὐχέλαιο. Πολλές φορές ὁ ἄρρωστος γύριζε στό καλό.

Τὸ Τετραβάγγελο διάβαζε ὁ παπᾶς στὸν ἄρρωστο πὸν κοίτονταν πολὺ καιρὸ και πὸν δὲ γίνονταν καλά και βασανίζονταν. "Ἄν ἦτανε γιά νὰ γιάνη γιάνισκε κ' ἂν ἦτανε γιά νὰ πεθᾶν η πέθνισκε γλήγορα και γλύτωνε.

Τὸν ἄρρωστο κοίμιζαν στὴν ἐκκλησία πρὸς στό ἱερό κ' ἡ χάρη τ' ἁγίου τὸν σωτήρευε. Καὶ τοὺς τρελινοὺς κοίμιζαν στὴν ἐκκλησία.

Τὴν ὥρα πὸν διάβαζε ὁ παπᾶς τὸ Εὐαγγέλιο πήγαινε ὁ ἄρρωστος και στέκονταν κάτ' ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο και ὁ παπᾶς καθὼς ἦτανε λειτουργὸς ξεφόραε πάνω τ'.

"Επερναν ἕνα χερσὶ ἀσημένιο, πόδι ἢ μᾶτι ἢ εἰκόνημα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, τὸ φοροῦσε ὁ ἄρρωστος 40 μέρες και γίνονταν καλά. "Υστερα τὸ πήγαινε πίσω στὴν ἐκκλησία μαζί με λάδι γιά τὴν καντήλα κ' ἀναφτε κερὶ στὴν Παναγία. Ὁποῖος πάλι ἤθελε ἔκαμνε στό χρυσικό ἢ ἀγόραζε ἕνα ἀσημένιο χερσὶ, μᾶτι, καρδιά, ὅ,τι τὸν πονοῦσε ἢ και ὀλάκακο ἀνθρώπακι, τὸ φοροῦσε 40 μέρες κ' ὕστερα τὸ χάριζε στὴν ἐκκλησία.

Ὁ παπᾶς με τὴν ἁγία Λόγην σταύρωνε τὸ κεφάλι αὐτοῦ πὸν τὸν πόναγε και γιάνισκε, σταύρωνε και τὸ κριθάρι τοῦ ματιοῦ και περνοῦσε.

Τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ περνοῦσε ὁ ἄρρωστος κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο. Καὶ τὰ λουλούδια ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ 1) τὸν τάφο, πὸν ἔμισκαν κεῖ ὄλη τὴν νύχτα, τᾶπερναν τὸ πρωὶ και τὰ κράτηγαν, καθὼς κράτηγαν και τὰ λουλούδια τοῦ Σταυροῦ και κάπνιζαν τὸν ἄρρωστο.

"Όταν περνοῦσαν τὰ Ἅγια ἄφιναν τὸ παιδί κατὰ γῆς, ὁ παπᾶς περνοῦσε 'πὸ πάνω τ', ἢ μητέρα τοῦ παιδιοῦ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ κ' ἔλεγε: Θεέ μ' γιάνε με και τὸ γιάνισκε. 1) Τὸν Ἐπιτάφιο.

"Ὅλ' οἱ ἅγιοι μᾶς ἦτανε βοηθοί, μόνε μεῖς τώρα πὸν δὲν τοὺς ἀκολουθοῦμε και δὲν κάμε τὰ χρέη μας και δὲν τοὺς γιορτάζουμε, χάλασαμε τὴ θερησκεία κ' ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωσε τὴν ὀργή τ'.

Παρακαλοῦσανε τὸν ἅγιο νὰ κἀνη καλά τὸν ἄρρωστο και τὸν πηγαιναν κερὶ, λαμπάδες, προσφορές, λάδι, σκέπη στὴν εἰκόνα τ', πετσέτες κεντημένες. "Εταζαν νὰ γιάνη τὸν ἄρρωστο και στὴ γιορτὴ τ', νὰ κόψνε κουρμπάνι πρόβατο, γιά ὄρνιθα, τῶψηγαν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἢ τὸ ἀγίασμα και μοίραζαν σ' ὅλους ἀπόνα κομμάτι.

Παναγία ἢ Σηλυβρινὴ ἔκαμνε πολλὰ θαύματα και θεράπευε πολλοὺς. "Εταζαν νὰ γιάνε και νὰ πάνε ξυπόλυτοι στὴ χάρη τῆς. Στὴ μνήμη τῆς τὴν πηγαιναν μεγάλες λαμπάδες κ' ἄλλα χαρίσματα. Οἱ γο-

1) Προηγούμενη.— 2) Καὶ ἁγία Σωτήρα, ἢ Μεταμόρφωση τοῦ Χριστοῦ 6 Α'Υ.

Εὐαγγέλιον
ἐκ τῆς
ἐκκλησίας:
"Ὁρμηκὶ Α' 6
τ.θ' 1938

197.01.7.101

τὸ πήγαινε πίσω στήν ἐκκλησία μαζί με τὴν λαδί γιὰ τὴν καντήλα κ' ἀναφτε κερί στήν Παναγία. Ὅποιος πάλι ἤθελε ἔκαμνε στὸ χορσικὸ ἢ ἀγόραζε ἕνα ἀσημένιο χέρι, μᾶτι, καρδιά, ὅ,τι τὸν πονοῦσε ἢ καὶ δλιάκαρο ἀνθρωπάκι, τὸ φοροῦσε 40 μέρες κ' ὕστερα τὸ χάριζε στήν ἐκκλησία.

Ὁ παπᾶς μετ' τὴν ἅγια Λόγχη σταύρωνε τὸ κεφάλι αὐτοῦ πού τὸν πόναγε καὶ γιάνισκε, σταύρωνε καὶ τὸ κριθάρι τοῦ ματιοῦ καὶ περνοῦσε.

Τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ περνοῦσε ὁ ἄρρωστος κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο. Καὶ τὰ λουλούδια ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ¹⁾ τὸν τάφο, πού ἐμνισκαν κεὶ ὅλη τὴν νύχτα, τ'ἀπερναν τὸ πρωὶ καὶ τὰ κράτηγαν, καθὼς κράτηγαν καὶ τὰ λουλούδια τοῦ Σταυροῦ καὶ κάπνιζαν τὸν ἄρρωστο.

Ὅταν περνοῦσαν τὰ Ἅγια ἄφριναν τὸ παιδί κατὰ γῆς, ὁ παπᾶς περνοῦσε ἄνω τ', ἢ μητέρα τοῦ παιδιοῦ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ κ' ἔλεγε: Θεέ μ' γιάνε με καὶ τὸ γιάνισκε. 1) τὸ Ἐπιτάφιο.

269

ἀφοῦ λουθεῖ νὰ τὸ ἀλείψης εἰς ὅλο τὸ κεφάλι, δὲν κάνει πλέον.

194. Διὰ ψώρα ἀλοιφή.

α'

* Νὰ πάρης 1 ἀβγὸ καὶ νὰ τὸ τρυπήσης λίγο ἀπὸ πάνω καὶ νὰ χύσης τὸ φαγὶ του καὶ νὰ βάλῃς 10 παραδιῶ γιόρτζιασι καὶ κιοκιοθροῖ¹⁾ νὰ γίνῃ μισὸ τ' ἀβγὸ, νὰ τὸ σφραγίσῃς ἀπὸ πάνω καὶ νὰ τὸ βάλῃς εἰς χόβολη νὰ ψηθῇ ἕως δτου ἀρχίσει νὰ μαυρίζῃ τὸ ἀβγὸ. Νὰ τὸ βγάλῃς, νὰ τὸ κουπαῖνοι πουλούσανε τὰ παιδιά τους σκλάβοι στήν Παναγία κ' ὅταν μεγάλωναν πρὶν παντρευθοῦνε πᾶγαιναν στήν Παναγία ταξίματα καὶ ξεσκλαβώνουνταν.

Στὴν Μπαλουκλιώτισα Παναγία στὸ Μπαλινκλή πᾶγαιναν πολλοὶ κ' εὔρισκαν τὴ γειά τους.

Γιατροὶ ἦταν: οἱ ἅγιοι Ἀνάτολφοι, στὸν ἅγιο Παντελεήμονα ἔτρωχαν κάθε λογῆς ἄρρωστοι.

Κουτσοὶ σταβοὶ
στὸν ἅγιο Παντελεήμονα.

Ὁ ἅι Γιάννης ὁ Ἀποκεφαλίστης¹⁾ γιάτρευε τὴ θέρη. Στὴ μέρα τ', 29 Αὐγούστου νήστευαν καὶ δὲν ἔτρωγαν λάδι, ἐλιές, μαῦρο σίκο, μαῦρο στάφυλι, μαντζάνες.

Τὸν ἅγιο Χαράλαμπο γιόρταζαν γιὰ τὴν πανοῦκλα, τὴν ἔπιασε καὶ γλύτωσε τὸν κόσμο ἀπὸ τὸ θανατικὸ²⁾.

Τὴν ἅγια Βαρβάρα γιόρταζαν γιὰ τὴν εὐλογημένη οἱ γυναῖκες καὶ τὸ περισσότερο οἱ μητέρες πού εἶχαν μικρὰ παιδιά καὶ κάθε χρόνο στὴ γιορτῆ της ἔκαμναν βαρβάρα³⁾ καὶ μοίραζαν στὰ συγγενικά σπῖτια καὶ στὴ γειτονιά.

Τὴν ἅγια Παρασκευὴ γιόρταζαν γιὰ τὰ μάτια.

Τὸν ἅγιο Τρύφωνα γιὰ τὰ δόντια. Ὅποιον πονοῦσε τὸ δόντι ἔτρωγε τ' ἅι Τρύφωνα ρεπάνι καὶ πιά δὲ ξανάτρωγε καὶ δὲ ματαπάθαινε δοντόπονο.

Ὁ ἅγιος Στυλιανὸς γιὰ νὰ στυλώσῃ καὶ ζήσῃ τὸ παιδί. Ὅποιος μητέρας πέθνισκαν ἕνα, δυὸ παιδιά μικρά, γιὰ νὰ ζήσῃ τὸ παιδί πού γενιούντανε τὸ ἔβγαζαν Ζήση, Στυλιανὸ ἢ Στυλιανή, στυλώνε καὶ ζοῦσε.

Ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας γιὰ τὰ φτιά.

Στὴ Σηλυβριά ἦτανε ἐκκλησία βυζαντινὴ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνα. Πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας τὸ μάγμαρο ἔβγαζε, ἔλεγαν, λίγο λάδι. Ὅποιος πονοῦσε τὸ φτί τ' ἔπερνε λίγο μετ' τὸ βαμβάκι, τ'όβαζε στὸ φτί καὶ περνοῦσε ὁ πόνος.

Μετ' ὀνοῦσε τὸ φτί καὶ πήγαμε νὰ προσκυνήσῃμε τὸν ἅγιο Σπυρίδωνα τῆς Σηλυβριάς. ἔξω ἀπὸ τὰ δημόθυρα, πρὸς τὸ νότο, ἦτανε δυὸ κολῶνες, μαμαρένιες κ' ὅποιος πόναγε τὸ φτί τ', ἔβαζε τὸ κεφάλι τ' κεὶ μέσα. Ὅποιον θὰ σωθήρευε, μετ' ἑμὲ βοή μπου, οὐ, οἶ, ἔσφιγκε τὸ κεφάλι της, καὶ δὲν τὸ ἄφινε νὰ βγῇ. Ἐταξες κατὰ καὶ σ' ἄφινε ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας

1) Ὁ ἀποκεφαλίστης. — 2) Πανοῦκλα, ἢ πανώλης. — 3) Στάρι, βρασιμὸ καλὰ, ἔβαζαν μέσα ζάχαρη, μυρωδικὰ, ἀμύγδαλα, σταφίδες, εἶδος ἄσποφ.

Ἑλληνικῆς Σταμούλης Σαραντῆ
Πῶς γιάτρευαν στὴ Θράκη

Ἐπιτομή Ἰθ
29 Ἰ.Θ. 1938

Ἔβαλα καὶ γὼ τὸ κεφάλι μ', μὲ τῶσφιξε' μὲ βούτσιε ὁ καντηλιανάφτης κ'
ἓνα βαμβάκι στὴ καντήλα πῶκαιγε μπρὸς στὸν ἅγιο Σπυρίδωνα, τῶβαλα
στὸ φτί μ' καὶ μὲ πέρασε ὁ πόνος.

Καὶ τοῦ ἀντροῦ μ' τὸ φτί πονοῦσε κ' ὁ ἅγιος Σπυρίδωνας τὸν σω-
τήρηψε.

Ἀπὸ τότε κάθε φορὰ πού θὰ πήγαινε στὴ Σηλυβριά πήγαινε στὸν
ἅγιο Σπυρίδωνα καὶ ἀναφτε ἓνα κερί. Μεγάλη ἡ χάρη του.

198. Ἁγιάσματα : Γιὰ τὴ θέρμη.

Τὸ ἁγίασμα τοῦ Γεροστάνη ἢ αἱ Γέρου (Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, 8
Μαΐου) ἦτανε στὶς Δελειῶνες μέσα στὸ παρεκκλήσι σὲ βαθούλωμα σὲ
ἔμορφη θέση.

Ὁ ἄρρωστος πήγαινε ἐκεῖ, ἔπινε ἁγίασμα 1) περὶχνοῦντανε, βουτού-
σανε μιὰ φορεσιά τ' στὸ ἁγίασμα, τὴν στέγνωσαν καὶ τὴν φοροῦσε.
Ἔδεναν στὰ σίδερα τοῦ παρόντου ἢ σ' ἓνα δέντρο κουρελάκι ἀπὸ τὸ
ροῦχο τ' ἄρρωστου, ἔδεναν ἐκεῖ τὴν ἁρρωστικὴν καὶ γίνονταν καλὰ κ'
ἄφινε κεῖ τὸν παροξυσμό.

Ὁ αἱ Γιάννης τοῦ Καπακλή (8 Μαΐου), τὸ ἁγίασμα ἦτανε στὸ Για-
πατζῆ μέσα στὰ χωράφια, μεταξὺ Σηλυβριάς καὶ Τζετώ, γιάτρευε τὴ
θερμασιά.

Τὸ ἁγίασμα τοῦ αἱ Γιάννη στὶς Καστανιές (29 Αὐγούστου). Ὅταν
κανεὶς εἶχε παροξυσμὸ καὶ δέν τον ἄφινε, πήγαινε στὸ ἁγίασμα καὶ μέ-
τραε μὲ μιὰ κλωστή βαμπάκι τὸ μπόι 2) τ' αἱ Γιάννη στὴν εἰκόνα τ', τὴν
ἔδενε στὸ χέρι τ', τὴ φοροῦσε 40 μέρες καὶ τὸν ἄφινε ἡ θέρμη.

Τοῦ Χριστοῦ Σωτήρα (τῆς Μεταμορφώσεως 6 Αὐγούστου) στὶς Κα-

1) Τὸν Μαῖο τοῦ 1918 πῆγα μὲ τὸν πατέρα ἀπὸ τὴ Σηλυβριά στὸ Γεροστάνη
καὶ πήραμε ἁγίασμα σ' ἓνα μπουκάλι. Στὴν ἐπιστροφή πέρασα ἀπὸ φιλικὸ σπίτι,
ἐκεῖ ἦσαν κ' ἄλλες γυναῖκες. Τὶς ρώτησα, ἂν θέλουν νὰ τίς δώσω ἁγίασμα τοῦ
Γεροστάνη. Κυτάχθησαν φοβισμένες καὶ μὲ εἶπαν: «Μεγάλη ἡ χάρη του, μὰ τὸ
ἁγίασμα στὸ σπίτι δὲν ἔρχεται, τὸ δίχως ἄλλο θὰ εἶχατε δυεῖς ἀεστὰ σὺν δρόμο καὶ
τὸ ἁγίασμα δὲν εἶναι στὸ μπουκάλι. Ἄπ' τ' ἁγιάσματα τοῦ Γεροστάνη καὶ τοῦ αἱ
Γιάννη τοῦ Καπακλή δὲν πέρνουν ἁγίασμα. Μιὰ πού πήρε, στὸ δρόμο ἔφυ-
γε τὸ ἁγίασμα καὶ μιὰ ἄλλη γυρίζοντας μὲ τὸ ἀμάξι, σὺν δρόμο τρώμαζαν τ' ἄλο-
γα, τὸ ἀμάξι ἀναποδογύρσε, ἔσπασε τὸ μπουκάλι, χύθηκε τὸ ἁγίασμα καὶ τότε τὰ
ἄλογα ἠσύχασαν καὶ γύρσαν γεροί». Ἀπόρησαν πού δὲν πάθαμε τίποτε στὸ δρό-
μο καὶ πού τὸ ἁγίασμα ἦτανε μέσα στὸ μπουκάλι.

2) Α. Τ. Ἀνάστημα.

στανιές. Ὅποιον ἔπιανε ἡ θέρμη ἔκαμνε προσφορά, τὴν ἔπερνε καὶ πήγαινε στὸ ἅγιασμα, ἔδινε τρισάγιο, ἔταζε κουρμπάνι ὄρνιθα, ἔδενε ἓνα κουρελάκι πάνω στὶς μουριές ἔδεκεῖ ἔξω.

Σὲ ρωτούτανε, τί δένε; Κ' ἔλεγε, δένω τὴν ἀρρώστια μ' καὶ πέρναγε.

Στὴ γιορτὴ τῆς ἁγίας Σωτήρα¹⁾ ἔκαμναν πολλοὶ ἄρτοι καὶ μοίραζαν κουρμπάνι ὄρνιθα.

Τὸ ἅγιασμα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στὴν Ἡράκλεια, ἦτανε σ' ἓνα μικρὸ ἐκκλησιάκι κοντὰ στὴν παλιὰ μητροπόλη, γιὰτρνε τὴ θέρμη.

199. Γιὰ τὰ ρεματικά.

Ἄποιοι εἶχαν ρεματικά ἀπὸ τὸν ἅγιον Γιάννη τοῦ Κρητινοῦ²⁾ (29 Αὐγούστου) ἔβρισκαν τὴ γειά τους.

Τὸν ἄρρωστο τὸν πήγαιναν ἀπὸ βραδὺ τὴν παραμονὴ τῆς γιορτῆς του, ἔσκαφταν κοντὰ στὸ ἅγιασμα ἓνα λάκκο ὅπως ὅταν παράχωναν τὶς πεθαμμένους, ἔρριχναν μέσα ξύλα καὶ ἔκαιναν καλά τὸν τάφο, ὕστερα τὸν ἔβρεχαν μὲ τὸ ἅγιασμα, τὸν ἔστρωσαν μὲ κλαδιὰ ἔβραζαν ἔπο πάνω ἓνα χαλί, ἓνα μαξιλάρι, ξάπλωναν τὸν ἄρρωστο καὶ τὸν σκέπαζαν καλά, μόνε τὸ κεφάλι νὰ φαίνεται. Ἄν διψοῦσε τὸν ἔδιναν κρασί ἢ λίγο καρπούζι.

Τὴ νύχτα ἴδρωνε, καὶ μαλάκωνε τὸ κορμί τ'. Τὸ πρωὶ τὸν σκούπιζαν καλά, τὸν ἔντυναν τὸν ἔβραζαν στὸ ἅγιο, τὸν καλοκοκούλωναν καὶ τὸν πήγαιναν στὸ χωριό τ'. Ἡ χάση τ' ἁγίου Γιάννη τὸν θεράπευε.

Οἱ σκαμμένοι τάφοι γιὰ τοὺς ἄρρωστους ἦτανε πολλοί. Τὸ ἅγιασμα τέλι³⁾ ἦτανε πολὺ μικρὸ, μὰ κείν' τὴ μέρα ἔφθανε νὰ πιοῦνε ὄλοι καὶ νὰ βρέξνε ὄλ' τὶς λάκκοι.

Ὁ ἅγιος Γιάννης ἢ ἁγίος Γέρος τοῦ Τσαουσλή⁴⁾ (Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, 8 Μαΐου). Τὸ ἅγιασμα ἦτανε τρεχάμενο, ἔκαμνε λάσπη καὶ μέσα στὴ λάσπη χώνονταν οἱ ἄρρωστοι ἀπὸ ρεματικά καὶ ἔβρισκαν τὴ γειά τους.

Τέσσερὸς ὥρες μακρὰ ἀπ' τὴ Ραιδεστὸ πρὸς τὸ Πάνιδο καὶ Κούμπαιο ἦτανε μεταλλικὸ ζεστὸ νερό. Ὅταν ἔμπαινε ὁ ἄρρωστος πρὸς τὸ νερό, τισμοῦς, τὸ νερὸ ἔφθανε ὡς τὸ γόνα, ὕστερα τὸν τραβοῦσε κάτω τὸ νερὸ, ἔφθανε ὡς τὸ λαιμὸ καὶ γίνονταν σὰν λάσπη.

Ἐλεγειν πῶς γιὰτρνε μόνε στὴ γιορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως (6 Αὐγούστου).

1) Καὶ Χρ. τοῦ Σωτήρα.—2) Τσιφλίκι κοντὰ στὴν Ἡράκλεια, μεταξὺ Σηλυβριάς καὶ Τσερκέζ-κιοῦ, βορειοδυτικὰ τοῦ Φαναριῦ.—3) Μικρὸ ἅγιασμα.—4) Τσιφλίκι ἰδιοκτησία Τζούνη.

200. Για τὰ πονεμένα μάτια.

Τὸ ἀγίασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς (26 Ἰουλίου) στὴ Σηλυβριά σὲ πηγάδι μέσα στὸ παρθεναγωγεῖο, θεράπεινε τὰ πονεμένα μάτια.

Τὸ ἀγίασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς στὴ Τζετὸ ἦτανε στὸν κάτ' μαχαλά¹⁾, κατέβαινες μὲ τρία σκαλοπάτια, γιάνισκε τὸ ματόπονο.

Στὸ ἀγίασμα τῆς ἁγίας Ἐλισάβετ (25 Σεπτεμβρίου) στὸ Φανάρι, πηγαιναν ὅσοι εἶχαν πονεμένα μάτια²⁾ ἢ χάρη τοῦς ἔκαμνε καλά.

Τῆς ἁγίας Βλαχερίνας τὸ ἀγίασμα στὸ Φανάρι, γιόρταζε τὴν τρίτη μέρα τοῦ Πάσχα, τὸ εἶχανε γιὰ τὰ μάτια.

Στὴ Στραντζα μισὴ ὥρα μακρὸν ἀπὸ τὸν μερὸ³⁾ τῆς Ἄσκὸ πρὸς τὴ Μαύρη Θάλασσα ἦτανε ἀγίασμα ποὺ γιόρταζε τὴ δεύτερη μέρα τῆς Πασχαλιάς, ἔπερναν ἀγίασμα καὶ ἀφοῦ τὸ θύμιαζαν γρηῆς τὸ ἔκρυβαν γιὰ τὸν ματόπονο.

201. Για νὰ κατεβάση γάλα.

Ἡ σαλοπαιδοῦσα³⁾ ὅταν δὲν εἶχε γάλα πήγαινε στὸ Φανάρι στὴν ἁγία Μαύρα τὴ Γαλατερὴ (γιόρταζε στὶς 3 Μαΐου), ἔπινε ἀγίασμα καὶ κατέβαζε γάλα.

Στὸ κρυφάγιασμα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς (26 Ἰουλίου) στὶς Μέτρες πήγαιναν οἱ γυναῖκες ποὺ δὲν εἶχαν γάλα νὰ βυζάνε τὰ παιδιά τους, τὸ θύμιαζαν, ἔκαμναν Παράκληση, ἔπιναν ἀγίασμα καὶ κατέβαζαν γάλα.

Τὸ κρυφάγιασμα τοῦ ἁγίου Παντελεήμονα (27 Ἰουλίου) στὶς Καστανιές ἦτανε μέσα σὲ σπηλιὰ. Ἀπ' τὸν θόλο κρέμονταν βυζιά⁴⁾, ἅμα τὰ θύμιαζε, ἔτρεχαν νερὰ. Ὅποια γυναῖκα δὲν εἶχε γάλα ἔπινε π' αὐτὸ τὸ νερὸ ποὺ ἔτρεχε, πρὸ τὰ βυζιά καὶ κατέβαζε.

202. Για τὸ ζούριασμα.

Στὸν ἅγι Γιάννη τοῦ Καπακλή πήγαιναν τὰ ζουριασμένα παιδιά τὴν ἀυγὴ καὶ γυμνὰ τὰ περροῦσανε ἀγίασμα.

Κοντὰ στὸ ἀγίασμα τ' ἁγίου Θεολόγου στὸ Τσαουσιῆ ἦτανε τὸ ζουλόδεγτρο, τὰ ζουριασμένα παιδιά ἀφοῦ τὰ περροῦσανε κάτ' ἀπ' τὸ δέντρο, ἔκοφταν ἓνα κλωνί καὶ μ' αὐτὸ κάπνιζαν τὸ παιδί καὶ περροῦσε τὸ ζούριασμα.

1) Α. Τ. Σουνοικία.—2) Α. Τ. Βοσκότοπος.

3) Ἡ γυναῖκα ποὺ εἶχε μωρὸ παιδί.—4) Σταλαχτίτες.

Στις Καστανιές στο ἅγιασμα τῆς Παναγίας πρὶν ἀκόμα νὰ βγῆ ὁ ἥλιος, πολὺ πρῶτὸ πῆγαιναν τὸ ζουριασμένο παιδί¹⁾, τὸ περечούσανε ἅγιασμα ἀπ' τὸ κεφαλάκι τ' τρεῖς φορὲς καθὼς ἦτανε ντυμένο, ὕστερα ἔσχιζαν τὰ ρουχαλάκια τ', τὰ πετούσανε μέσα στο ποτάμι γιὰ νὰ μὴ τὰ δρασκελήσῃ κανένας κ' ἔλεγαν:

Παναγία μ', γιὰ νὰ μὲ τὸ χαρίσης καὶ μὲ τὸ γιάης,
γιὰ νὰ τὸ πάρος, νὰ μὴ τυραννιέται.

Ἄν ἦτανε γιὰ νὰ γιάνῃ, γιάνισκε κι' ἂν ἦτανε γιὰ νὰ πεθάνῃ πέθισκε καὶ γλύτωνε.

203. Γιὰ τὴ σάρα.

Τὸ ἅγιασμα τ' αἰ' Ἀντροειᾶ στις Καστανιές ἦτανε κατὰ τὸν βοριά, φαίνονταν σὺν νὰ εἶχε ἄνω λάδι καὶ γιάνισκε κείνον ποὺ ἔπιανε, Παναγιά νὰ φυλάγῃ, σάρα. Πῆγαινε στο ἅγιο καὶ προσφορὰ.

204. Γιὰ τὰ βυζούνια καὶ σπυριά.

Ἡ ἁγία Μαύρα ἢ Γαλατεῖα στο Φανάρι, ἐξὸν ποὺ ἦτανε γιὰ τὴ σαλοπαιδοῦσα νὰ κατεβάσῃ γάλα, γιάνισκε τὰ βυζούνια καὶ τὰ σπυριά.

Μάζευε ἀπ' τὸ δρόμο 41 βόλια, τὰ παραχώνεζε ἔξω ἀπὸ τὸ ἅγιασμα κ' ἔλεγε τρεῖς φορὲς:

Ἄν ἔλθω καὶ τὰ ξεπαραχώσω
τότε νὰ ματαβγάλω.

Καὶ δὲ ματάβγαζες.

205. Ὄταν ὁ ἄνδρας ζουλεύει τὴ γυναῖκά τ'.

Ὅταν μαλὼν τ' ἀντρούγνυο κι' ὁ ἄντρας ζουλεύει τὴ γυναῖκά τ', ἢ γυναῖκά τ' πέρνει μιὰ προσφορὰ καὶ τὴν ἀλλαξιά τ'²⁾ καὶ τὸ Σαββάτο βράδυ τὰ πάει στὴν ἐκκλησία καὶ τ' ἀφίν' κ' ἀπὸ τὴν ἁγία Τριάπεζα.

Ὁ παπᾶς τὴν Κυριακὴ μνημονεύει τ' ὄνομα κεινοῦ καὶ κεινῆς κ' ὕστερα πέρνει ἢ γυναῖκα τὰ ροῦχα καὶ τὰ φορεῖ ὁ ἄντρας τῆς.

Τρία Σαββάτα τὸ κάμνει καὶ τὸν περνάει.

Τόκαμε καὶ κόπκε ἢ γρίνα τ' δόξα τὸν ἅγιο Θεό.

Καστανιές

1) Ὅταν τὸ παιδί ἦτανε ἀδύνατο, κι' ἀντὶ νὰ μεγαλώνη ζάρωνε, κ' εἶχε τὰ ποδαράκια τ' πολὺ ἀδύνατα, τὸ κεφαλάκι τ' ὄλο γυρμένο καὶ πάντοτε γρίνιαζε, νὲ γιάνισκε νὲ πέθαινε, ἦτανε ζουριασμένο.

2) Τὰ ἐσώρρουχα, πουκάμισο, σῶβρακο καὶ κάλτσες.